

HIRİSTİYAN - YAHUDİ DİYALOGU

NİRENGİ NOKTALARI /YENİ SORUNLAR

Rav İsak HALEVA

Türkiye Hahambaşısı

Değerli Dostlar.

Tanrının biz insanlara çağrılılarıyla vaatlerinin sonsuz ve geriye dönülmez olduğuna tüm maneviyatıyla inanan ve dahası bunu sarsılmaz bir bilginin temel taşı olarak yaşam biçimlerinin esası telakki eden biz kimi inançlıların...

Bu inançlarını yaşam pratiklerine aktarmadaki belli birtakım farklılıklar olsa da, el ele ve adeta yanak yanağa mesafe almaları gerekirken, hatta bu insanlıklarının gereği ve tanrı önünde kaçınılmaz sorumluluklarıyken...

Asırlar boyunca adeta sırt sırta birbirlerini inkâr edip yok sayarak, aslında bir anlamda kendi varlıklarını inkâr etme durumunda kalmaları nereye kadar ve ne zamana kadar devam edebilirdi?

Biz kimi inançlıların, bizler için hiç de ulaşılmaz bir sır niteliğinde olmayan; “Abrahamik Kültür”ün en haklı varisleri olduğumuzu anlayabilmek için..

Bunu içlerimize sindirebilmek, birer inanç disiplini mensupları olarak dinlerimizin; kuşkusuz başlı başına bağımsız birer kimliği olabileceğini, ama kendi aralarında mutlak, kesin, zorunlu ve geriye döndürülemez biçimde bir bağlantılılık (İnterdependans) olduğunu en azından kendi kendimize itiraf edebilmek için..

İnsanlığın kurtuluşu adına bir ve tek ilahi kaynaktan varlık bulan inanç disiplinleri olarak birbirimizi karşılıklı saygı çerçevesinde destekleyip zenginleştirmek mümkünken, birbirimizin varlığına olanca gücümüzle karşı çıkıp kendi inanç dünyalarımızı gereksiz yere fakirleştirdiğimizin bilincine varabilmek için..

Dahası, anlaşılması hiç de akla sığar olmayan bahaneler üreterek ayrılık sebepleri ürettiğimizin farkına varabilmek için,

Bu şekilde de aslında evrensel nitelikli Tanrı sözünü çiğnediğimizin bilincine ulaşabilmek için..

Benim bulunduğum yerden bakıldığında; daha kaç Engizisyon, daha ne kadar “auto da fe”, günümüzde hala acılı izlerini tamamen silemediğimiz daha ne kadar “Marranos”, daha kaç kitle “Conversos”, insanlık adına daha ne kadar acılı ve sancılı dönemler üretilmesi gerekirdi?

Bu saydıklarımın dünyamızın ve insanlığın tarih içindeki en büyük felaketi olarak II. dünya savaşına gelmesi/getirilmesindeki etkisini de hiçbir şekilde inkâr etmemiz mümkün değildir diye düşünüyorum.

Birimizin, diğerinin kimi temel inançlarını kabul etmeleri mümkün değilse de, diğerinin bu inançlarından vazgeçmeleri söz konusu bile edilemezse de...

“Tanrı Ahdi”ne ilişkin metinlerin karşılıklı yardımlaşma yoluyla beraberce incelenmesi ve Tanrısal sözün zenginliklerine nüfuz edilerek ortak inanç kaynakları, ortak etik değer hazineleri, ortak adalet esasları keşfedilmesi yanında insanlık adına yeni gelişme yollarının üretilmesi kaçınılmazdı Ve artık ertelenmemeliydi, ertelenemezdi.

***** ***** *****

Bu noktada, Hıristiyan dünyasının en geniş tabanlı kurumu durumundaki Katolik Kilisesinin düzenlediği II. Vatikan Konsili, daha birçok konuda olduğu gibi “Kilisenin Hıristiyan Olmayan Dinlerle İlişkisi” başlıklı ve daha ziyade “Nostra Aetate” adıyla bilinen açıklamasıyla bu alanda önceki temel ilkelerini muhafaza etmekle birlikte, çok önemli yeni açılımlar getirmiş bulunmaktadır.

“Nostra Aetate”nin “Yahudi-Hıristiyan İlişkileri” özelindeki IV. faslı; Bu alanda gerek Katolik ve giderek genel Hıristiyan camianın, gerekse Yahudi inançlıların önündeki birçok yapay engeli önemli ölçüde kaldırmaya neden olabilecek kıymetli yönelimlere yol açmış bulunmaktadır.

Geçtiğimiz yıl Yahudi kurallarına göre ilk “Yovel/jubile”sini tamamlayan “Nostra Aetate”nin yayınlanmasından günümüze geçen yarım asırlık dönemin; gerek Katolik camiası açısından, gerekse Yahudi inançlılar açısından özellikle teolojik tespitler bağlamında verimli sayılabilecek bir dönem olduğunu söylemek gerekir diye düşünüyorum.

Katolik kilisesi bakımından Saygıdeğer Kardinal Kurt Koch’un başkanı olduğu “Yahudilikle Dini İlişkiler Komisyonu”nun meydana getirdiği 10 Aralık 2015 tarihini taşıyan ve teolojik bağlamda farklı/farklıca fikirler geliştirilmesine yol açabilecek derinlik taşıyan çalışmalar bütünü burada belirtmekten kendimi almak istemiyorum.

Yahudi düşünürler ve din bilimciler yönünden değerlendirmek gerekirse; Bu son yarım asırlık dönemde, daha ziyade Hıristiyan teologların son zamanlarda gündemlere getirdikleri hususları destekler mahiyette, ama bu kez sanki daha bir cesaretle savunduklarına tanıklık etmekteyiz. Bu alanda Mario Javier Saban’ın çalışmalarını örnek gösterebilirim.

Karşılıklı olarak bu çalışmaları değerlendirdiğimde; bir ölçüde saptama ama bir ölçüde de temenni niteliğini taşıyan şu sonuca varmak istiyorum gibiyim:

“II. yüzyılın ortalarında başlayan, giderek ivme kazandırılıp bir tür husumete dönüştürülen ve yalnız her iki tarafta değil, insanlık alanında de önemli tahribatların kapılarını açtığı çokça belli olan “Hıristiyanlığın Yahudilikten kopuş/koparılışı” (Desconexion) devri son bulmuş denebilir mi?

Bunun yerine gerçeğin ta kendisi olduğu hiç de yadsınamayacak olan, her iki din disiplini açısından var olan “Bağlantılılık”ın (İnterdependans)ın yeniden keşfedilerek, ama bu kez ortak kökenler ve ortak etik değerler temelinde bir “Yeniden bağlantılama/irtibatlandırma (Reconexion) dönemine geçilmekte olduğu söylenebilir mi?

Gönül bunu istiyor ama gerçekçi olmamız da gerekiyor:

Tabii ki bunca asırlar boyu üretilen gereksiz husumet bulutlarının bugünden yarına bir çırpıda dağılmasını beklemek gerçekçi olmayabilecektir.

Nedir ki bu konuda her iki tarafın iyi niyetli ve azimli çabaları bu alanda giderek daha yoğunluklu ve daha etkin mesafeler alınmasının sebebi olacaktır.

Bu gelişmelerin her iki tarafın da geniş halk kitlelerine aktarılması yoluyla geleceklere taşınması üzerinde önemle durulması gereken bir husus olacaktır.

Yüce Tanrının çağrılarının ve merhametinin sonsuz olduğuna her zamankinden daha fazla iman etmemiz gerektiği inancıyla.

Teşekkür ederim.

Panel 5 – Lun. 19/09 matt.

“Cristiani e ebrei in dialogo:
punti fermi e nuove domande”